

dr hab. Marek Średniawa
dziedzina sztuki
dyscyplina artystyczna: sztuki plastyczne
i konserwacja dzieł sztuki
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
Wydział Architektury i Wzornictwa

Babidół 18 maja 2022 roku

Recenzja

rozprawy doktorskiej

Pana mgr. Huberta Albertusiaka

sporządzona w związku z przewodem doktorskim

w dziedzinie sztuki,

w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Celem recenzji jest ocena spełnienia przez rozprawę doktorską warunków, obowiązujących w czasie wszczęcia postępowania o nadanie stopnia doktora, określonych w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2003 roku, nr 65, poz. 595, z późn. zm.).

Recenzja zawiera również ocenę dorobku artystycznego kandydata.

Recenzja powstała na podstawie analizy dokumentów:

- rozprawa doktorska pod tytułem *Minimalizm a automatyzacja produkcji – koncepcja struktur dla mebli wycinanych numerycznie*;
- portfolio;
- curriculum vitae;
- wykaz osiągnięć.

Kandydat

Pan mgr Hubert Albertusiak, zgodnie z informacjami zawartymi w CV, jest Absolwentem Wydziału Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Pracę dyplomową, pod tytułem *Harmonia formy ze zmiennością funkcji – kolekcja siedzisk*, zrealizował w pracowni projektowania mebli i elementów wyposażenia wnętrz, pod kierunkiem prof. Romana Kurzawskiego w 2016 roku. Projekt krzesła *Poligo*, będący przedmiotem pracy otrzymał nagrodę Dziekana za najlepszy dyplom magisterski.

Kandydat w latach 2016 – 2019 realizował studia doktoranckie prowadzone przez Akademię Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie.

Kandydat jest aktywny zawodowo. Prowadzi działalność projektową, współpracuje z przedsiębiorstwami produkcyjnymi wdrażającymi jego projekty. Pracuje sam oraz w różnych zespołach. W swojej twórczej pracy zajmuje się głównie projektowaniem mebli, chociaż w portfolio znalazły się również trzy projekty wnętrz mieszkalnych i trzy zrealizowane stoiska wystawowe.

Oprócz działalności projektowej Pan mgr Hubert Albertusiak samodzielnie prowadzi zajęcia w ramach przedmiotu *projektowanie mebli i elementów wyposażenia wnętrz*, będącego elementem programu studiów pierwszego stopnia na kierunku *architektura wnętrz* prowadzonych w formie niestacjonarnej przez Akademię Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie.

Pan mgr Hubert Albertusiak intensywnie bierze udział w wystawach. W latach 2016 – 2021 siedemnastokrotnie prezentował swoje projekty autorskie w trakcie wydarzeń o zasięgu ogólnopolskim.

Ocena pracy doktorskiej

Klasyfikacja pracy doktorskiej pod tytułem: *Minimalizm a automatyzacja produkcji – koncepcja struktur dla mebli wycinanych numerycznie*. Oceniana rozprawa, biorąc pod uwagę klasyfikację rozpraw doktorskich, jest oryginalnym dokonaniem artystycznym w zakresie subdyscypliny sztuk projektowych. Zawiera w sobie rozwiniętą część analityczną i część syntetyczną zakończoną konkluzją projektową.

Przedstawiona do recenzji, licząca 120 stron rozprawa, zawiera wstęp, pięć rozdziałów, podsumowanie oraz bibliografię.

Przedmiotem dociekań, jeśli zostało to poprawnie zrozumiane, jest stworzenie uniwersalnych struktur, które mogą być zastosowane w różnego rodzaju meblach siedziskowych i stołach. Wykonywanie tych struktur przy pomocy urządzeń CNC powinno spełniać postulat oszczędności materiałowej, trudny do osiągnięcia w przypadku produkcji małoseryjnej. Całe to rozważanie prowadzone jest na tle koncepcji minimalizmu. Przy czym minimalizm, w intencji autora, odnosi się raczej do pozaestetycznych cech powstających przedmiotów. Ujawnione zostaje to w twierdzeniu: *Za działania w zgodzie z tą ideą uznaje się oszczędność materiału, uproszczenie sposobu wytwarzania czy dążenie do możliwie najniższego kosztu produkcji*.

Zwracającą cechą rozprawy jest współbieżność rozważań dotyczących minimalizmu, rozumianego jako zjawisko oraz rozważań dotyczących zdefiniowania struktur umożliwiających konstruowanie mebli z zachowaniem postulatu oszczędności materiałowej. Współbieżność, czy raczej niezależność rozważań ma taki stopień, że uprawnione wydaje się pytanie: czy rozważania dotyczące minimalizmu jako zjawiska miały istotny wpływ na postać zaprojektowanych struktur? Struktur, które spełniają przyjęty przez autora postulat oszczędności.

Autor, dążąc prawdopodobnie do klarowności prowadzonych rozważań, poczynił cały szereg ograniczeń pola zainteresowania. Pierwszym jest wspomniane wyżej, pozaestetyczne rozumienie minimalizmu. Drugim jest zawężenie kategorii rozwiązań do stołów i siedzisk wykonywanych za pomocą urządzeń CNC z materiałów w postaci płyt i arkuszy. Z jednej strony, to bardzo dobry zabieg pozwalający na wyrazistą wypowiedź. Z drugiej strony, zabieg zaskakujący, ponieważ nie pozwala na poszukiwanie rozwiązań dedykowanych do produkcji małoseryjnej przez małe firmy w całym spektrum możliwości wykorzystania urządzeń CNC. Ale z trzeciej strony, strategia ograniczania jest zawsze dobrą strategią w projektowaniu...

Wstęp. Wstęp składa się z pięciu części. Część pierwsza nie zawiera podtytułu. Autor przywołuje w niej pojęcie minimalizmu rozumianego jako styl w sztuce użytkowej, oraz minimalizmu rozumianego jako styl życia. Autor dowodzi również, że dążenie do ograniczenia wpływu ludzkiej działalności na środowisko otwiera jeszcze inne rozumienie pojęcia minimalizmu. W kolejnej części, zatytułowanej *Problematyka badawcza*, autor przedstawia różne aspekty stosowania obrabiarek CNC w przemyśle. Co ciekawe, przedstawione aspekty nie stają się przedmiotem dalszych badań autora. Kolejną częścią jest *Cele pracy*. Autor w dwóch akapitach przedstawia cel swojej pracy: stworzenie przeglądu projektów pewnej kategorii mebli wycinanych numerycznie oraz opracowanie uniwersalnych koncepcji struktur dla mebli wycinanych numerycznie. Wybraną kategorią mebli są meble charakteryzujące się, jak to nazywa autor, *cechami redukcyjnymi*. Stąd wynika zainteresowanie autora terminem minimalizmu, które będzie w dalszych rozważaniach analizowany. W kolejnej części, *Definicje podstawowych pojęć*, autor definiuje pojęcia: minimalizm, automatyzacja produkcji, struktura, wycinanie numeryczne. Są to prawdopodobnie podstawowe pojęcia

wykorzystywane w całej pracy. Podane przez autora definicje nie odbiegają od powszechnego rozumienia przywołanych pojęć. Ostatnia część ma tajemniczy tytuł: *Stan badań*. Na podstawie treści w niej zawartej można wywnioskować, że właściwie stan badań zagadnienia jest nieznanym. Autor nie przywołuje żadnych badań. Określa pozycję mebli wycinanych numerycznie na rynku branżowym, przywołuje doktorat traktujący o wpływie odbiorcy na ostateczną formę produktu oraz przywołuje publikację *Design for CNC* (nie zawierającą opisu badań).

Pierwszy rozdział rozprawy – *Współczesne postrzeganie terminu minimalizmu*. Autor stwierdza, że: *celem rozdziału jest ustalenie, jaki rodzaj minimalizmu cieszy się obecnie największą popularnością*. Swoje badania konkluduje: *minimalizm pojmowany jako styl w sztukach projektowych cieszy się relatywnie wysokim zainteresowaniem*. Chociaż po lekturze tej części pracy trudno jest odpowiedzieć, czy minimalizm ów jest tym samym minimalizmem, który został zdefiniowany przez autora we wstępie pracy.

Drugi rozdział rozprawy – *Początki minimalizmu a rozwój przemysłowych metod produkcji*. Autor wraca informacjami zawartymi w rozdziale do przełomu XIX i XX wieku. Do czasów rewolucji przemysłowej oraz narodzin modernizmu. Nie jest do końca jasne dlaczego, biorąc pod uwagę ujawnione cele pracy, autor sięgnął tak daleko w czasy przeszłe. Rozdział, oprócz tego, że przypomina nam pewne wydarzenia kształtujące współczesną kulturę materialną białego człowieka starego i nowego kontynentu, nie zawiera żadnej konkluzji.

Trzeci rozdział rozprawy – *Wykorzystanie przestrzeni negatywowej jako metody w projektowaniu mebli*. W rozdziale tym autor wprowadza pojęcie przestrzeni negatywowej. Przy czym pojęcia tego nie traktuje jako podstawowego dla swojej pracy. Zdaniem autora z przestrzenią negatywową w meblarstwie mamy do czynienia wtedy, gdy coś co jest opadem płyciny, z której wycięliśmy jakiś element mebla, staje się innym elementem tego mebla. Prowadzi to oczywiście do optymalizacji użycia materiału, a czasami wręcz do rozkroju niemal bez strat.

Czwarty rozdział rozprawy – *Minimalistyczne rozwiązania w meblach wycinanych numerycznie*. Rozdział ten zawiera, obiecany w celu pracy, przegląd mebli. Przegląd rozpoczynają proste *meble nomadyczne* z lat siedemdziesiątych, a kończą efekty wykorzystywania programów do projektowania parametrycznego oraz koncepcyjne struktury powstałe z użyciem oprogramowania Rhinoceros 3D. Autor nie ujawnia nam klucza według jakiego wybrał właśnie te, a nie inne przykłady mebli. Nie wiadomo zatem, czy jest to zbiór reprezentatywny dla całości opisywanego zjawiska, czy też zbiór ukazujący jakieś brzegowe cechy rozpatrywanych mebli. Niemniej przegląd ten z jednej strony pozwala czytelnikowi zbliżyć się do sposobu pojmowania pojęcia minimalizmu przez autora, a z drugiej strony wprowadza w świat pewnej kategorii struktur. Struktur, które pomimo tego, że są przestrzenne, to ujawniają to, że powstały z płaskich elementów.

Piąty rozdział, albo druga część pracy, nosi tytuł - *Część projektowa*. Rozdział ten zawiera opisy dwóch struktur, *prop* oraz *still* opracowanych przez autora. Struktur możliwych do wykorzystania w projektach mebli. Rozdział zawiera również opis struktur nazwanych przez autora strukturami organicznymi. Są to próby takiego kształtowania wyjściowo płaskiego materiału, żeby uzyskać z niego powierzchnie nierozwijalne i quasi-nierozwijalne. Autor podaje tu różne przykłady swoich projektów i koncepcji mieszczących się w zdefiniowanej kategorii mebli wycinanych numerycznie.

Praca zawiera również podsumowanie oraz właściwą bibliografię. W podsumowaniu autor stwierdza, że w zdefiniowanej kategorii mebli wycinanych numerycznie niewiele rozwiązań posiada dobre cechy funkcjonalne. Rozwiązania te, w przeważającej większości, są gorsze od swoich, jak to określa autor, *standardowych odpowiedników*. Autor uważa, że opracowane przez niego koncepcje pozwalają meblom wycinanym numerycznie na konkurowanie pod względem cech funkcjonalnych ze *standardowymi odpowiednikami*.

Przedstawiona rozprawa składa się z dwóch części o różnej wartości. Części pierwszej zawierającej wstęp i cztery rozdziały oraz części drugiej przedstawiającej projekty autora. Część pierwsza nie jest pomocna w zrozumieniu części drugiej. Nie ma też wpływu, jak należy przypuszczać, na postać tego, co zostało zaprezentowane w części drugiej. Część pierwsza nie przedstawia sobą dużej wartości poznawczej. Część druga zawiera wartościowe rozwiązania projektowe. Co interesujące, w podsumowaniu autor ujawnił prawdopodobnie rzeczywistą tezę recenzowanej pracy doktorskiej: *meble wycinane numerycznie mogą być w pełni funkcjonalne*. Tezę tę autor udowadnia proponując autorskie rozwiązania projektowe. W takim ujęciu część pierwsza pracy może być traktowana jako krytyka stanu.

Konkluzja projektowa, a właściwie konkluzje projektowe, jak już wspomniano wyżej, są wartościowe. Mają zarówno charakter rozwiązań koncepcyjnych – struktur, które można wykorzystać, jak i rozwiązań o potencjale wdrożeniowym – mebli siedziskowych. Powstałe struktury i rozwiązania są wartościowe w warstwie wizualnej oraz, jak należy przypuszczać, w warstwie funkcjonalnej.

Czy przedstawiona rozprawa ma cechy oryginalności? Tak. Cecha oryginalności objawia się właśnie w postaci jaką przyjęły konkluzje projektowe. Szczególnie interesujące są, jak to nazywa autor, *struktury organiczne*. Przemyślane nacięcia i zgięcia wyciętych z płyty form powodują, że wykonany z nich element wydaje się być fragmentem powierzchni nierozwijalnej. Z płaskiego arkusza powstaje forma o przekrojach wyrażonych krzywymi drugiego i trzeciego stopnia. Jest to dobra droga do złamania troszkę zakurzonej koncepcji budowania organicznych form z blachy lub sklejk.

Autor swobodnie czuje się w działaniach warsztatowych. Używa swoich umiejętności i wyobraźni do eksperymentowania w budowaniu form i struktur. Analiza form i ich opisu wskazuje na to, że proces twórczy nie ma charakteru spontanicznego aktu kreacji tylko uporządkowanego ciągu racjonalnych decyzji projektowych dążącego do uzyskania zakładanego rezultatu.

Zaskakujące jest tylko to, że autor kilkakrotnie wspomina o ergonomii projektowanych mebli i nie przedstawia w pracy ani dokumentacji przebiegu, ani wyników udokumentowanych testów i badań z zakresu ergonomii projektowanych siedzisk. Uzupełnienie pracy w tym zakresie znacznie podniosłoby jej wartość. W całej pracy nie znajdziemy żadnego obiektu przedstawionego w kontekście ludzkiego ciała.

Ocena dorobku artystycznego

Ocena dorobku twórczego nie stanowi znaczącego elementu oceny rozprawy doktorskiej, niemniej jednak w przypadku sztuk projektowych może, tradycyjnie, być pomocniczym elementem pozwalającym na zrozumienie szerszego kontekstu realizowanej pracy doktorskiej.

Prace projektowe zawarte w portfolio Pana Huberta Albertusiaka wskazują na to, że jest on projektantem, który najlepiej odnajduje się w podejmowaniu racjonalnych decyzji projektowych, wynikających z ograniczeń konstrukcyjnych i technologicznych. Zaprezentowane realizacje charakteryzują się bardzo uporządkowaną, właśnie przez przyjętą technologię, formą. Budowana stylistyka zdefiniowana wielopłaszczyznowymi formami rozciąga się poza meble. Widać to w projekcie stoiska WAW w Poznaniu.

Dorobek projektowy autora i przedstawiona rozprawa doktorska są ilustracją spójnej, zdyscyplinowanej i konsekwentnej drogi twórczej. Objawia się to zarówno w przyjętej estetyce jak i dominującej racjonalności podejmowanych decyzji projektowych.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z całością przedstawionej dokumentacji stwierdzam, że **Pan mgr Hubert Albertusiak** jest dojrzałym i aktywnym projektantem. Realizując rozprawę doktorską dowiódł, że posiada wiedzę teoretyczną oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy projektowej z pogłębioną częścią analityczno-badawczą. Przedstawiona przez niego rozprawa doktorska, stanowi oryginalną pracę projektową i spełnia wymagania, obowiązujące w czasie wszczęcia postępowania o nadanie stopnia doktora, zawarte w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2003 roku, nr 65, poz. 595, z późn. zm.). Równocześnie przedstawiona rozprawa doktorska spełnia obecnie obowiązujące wymagania zawarte w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 roku, poz.1668 z późn. zm.).

Tym samym

popieram wniosek o przyznanie Panu mgr. Hubertowi Albertusiakowi stopnia doktora

w dziedzinie sztuki,

w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Marek Średniawa